

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (46)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Дисемінація передового педагогічного досвіду
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Проби пера
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 9 від 18 квітня 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(46) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 170с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024

ЗМІСТ

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОЄКТ «Зберігаючи традиції крізь віки».....	5
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, МАРТИНЮК ВІКТОР, БИСТРИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР, Вінниця влітку 1943 року.	8

ДОСЛІДЖЕННЯ З ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

БЕЛЯЄВ ПАВЛО, New Zealand English as a distinct first-language variety of the English language.	15
KYLYVNYK VICTORIA, KOLIESNIKOVA IVANNA, Numeral and its peculiarities in modern English.	18
КУШНІР АЛІНА, КОСА ЄЛИЗАВЕТА, Cockney dialect in the formation of the image and identity Adele.	23
КУШНІР АЛІНА, КРИВЕНКО ЮЛІЯ, The Scottish English accent in the film «BRAVE HEART».....	29
КУШНІР АЛІНА, СЛЮСАР МАРИНА, The role of word stress in the English language.....	32
КУШНІР АЛІНА, ПІДВИСОЦЬКА ХРИСТИНА, The importance of English as a global language.....	36
LEBED YULIA, KYLYVNYK VICTORIA, TURCHYN TETIANA, Integrated lesson of the language-literary course and its functions.	39
КУШНІР АЛІНА, ТИМОШЕНКО ВАДИМ, The main factors of influence on Canadian English formation.	43
КИЛИВНИК ВІКТОРІЯ, ВАРИЧ АННА, Аналіз синонімічних рядів прикметників, що позначають людські якості героїв роману Дж.Остін «Гордість та упередження». Стилiстична функція таких прикметників.	47
ЗІНЧЕНКО СНІЖАНА, Вербалізація концепту HOME/HOUSE в романі «Гордість і упередження» Джейн Остін.....	50
МИХАЛЬЧУК ОЛЕСЯ, ПАНЧЕНКО МИРОСЛАВА, Відображення сучасних реалій у лексичному складі англійської мови.	51
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, СОЛДАТОВА ВІКТОРІЯ, Топоніми війни: дерусифікація українських географічних назв.	55

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, КОРНІЄЦЬ ЛІЛІЯ, Казкотерапія як метод розвитку мовлення дітей дошкільного віку.	59
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ДЗЮБА ТЕТЯНА, Теоретичні аспекти й сучасні підходи до формування лексичної компетентності учнів на уроках української мови.....	62
МАЗУР ТЕРЕЗА, Сучасні підходи до формування пунктуаційної компетентності майбутніх учителів-філологів.	65
ГОЛОВСЬКА ІРИНА, МУКОСЄЄВА АЛЬОНА, Етапи формування іншомовної лексичної компетентності.	71
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ВАСИЛЕНКО ЮЛІЯ, Активна пошукова діяльність у процесі виконання творчих завдань під час вивчення ліричних творів на уроках української мови як запорука ефективного розвитку мовлення та мислення здобувачів початкової освіти.	76
СОРОЧАН АЛІНА, ГЛУХЕНЬКА ВІКТОРІЯ, Можливості використання штучного інтелекту на уроках зарубіжної літератури.	81
ГОЛОВСЬКА ІРИНА, ПОЛІЩУК ІННА, Web-квести як засіб підвищення мотивації учнів в умовах дистанційного навчання.	86

СОРОЧАН АЛІНА, ІЛЬЧЕНКО АНЖЕЛА, Читання як стратегія: досвід філологічного факультету КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».....91

НОТАТКИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

ТВЕРДОХЛІБ НАТАЛІЯ, МОРОЗ ДАРИНА , Виховні можливості фольклору у моральному вихованні учнів початкових класів.	99
ХОМЦЬКА НАТАЛІЯ, ПШЕНИЧУК НАТАЛІЯ , Естетичне виховання дітей засобами образотворчої діяльності.	103
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ГУЗОВСЬКА СОФІЯ , Шляхи розвитку фантазії та мислення здобувачів початкової освіти на уроках української мови.	106
ТОКАР ЛЮБОВ, КОЛЬЧЕНКО МАРІЯ , Українська народна іграшка як засіб сучасного виховання дітей раннього та дошкільного віку.	110
МЕЛЬНИК СВІТЛАНА , Особливості музичного заняття з основ музичного інструменту у ВНЗ.	112
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, МІНОВА ЄЛИЗАВЕТА, КОЗАКЕВИЧ АНАСТАСІЯ , З досвіду впровадження «Методичних рекомендацій щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах освіти України».	117
ТОКАР ЛЮБОВ, ПИЛЯВЕЦЬ ТЕТЯНА , Засоби казки як закономірності морального виховання дітей раннього та передшкільного віку.	120
ФЕДОРЧУК СВІТЛАНА , Громадянське виховання засобами музики як важливий компонент сучасної системи освіти в Україні.....	124
МЕЛЬНИК ГАЛИНА, ЦВИК СОФІЯ , Творча діяльність дошкільників як засіб формування музичних здібностей.	128
БАРЩЕВСЬКА ІННА, ГУМЕНЮК ІРИНА , Сензитивні періоди розвитку дитини та їх вплив на всебічний розвиток дитини. Проблематика раннього білінгвізму.	132
БАРЩЕВСЬКА ІННА, ХИЖУК НАТАЛІЯ , Вплив сімейного середовища на розвиток дитини.	140
ЧОРНА НАТАЛІЯ, КОВАЛЬЧУК ЛЕСЯ , Розвиток образного мислення школярів засобами сприймання та інтерпретації музичних творів.	145

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

БАБІЙ АЛЛА , Активізація креативних якостей здобувачів освіти у процесі вивчення літератури (на прикладі аналізу роману І. Багряного «Тигролови»).	150
ВАСИЛЕВИЧ ІННА , Стилїстика дієслівної метафори в поезії Олександра Олеся.	154
ПОХИЛЮК ОЛЕНА , Особливості різних видів рецензій як провідного жанру сучасної літературної критики.	157
МОВЧАН ЛАРИСА, ГОРДІЄНКО ВІТАЛІЙ , Культуро-специфічна лексика та художній текст.	161

РЕЗУЛЬТАТИ ІV-ГО РЕГІОНАЛЬНОГО КОНКУРСУ ЕСЕ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ «Podilia Thinks Global»165

ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»...171

4. Кійко С., Рубанець Т. Різноманітні тексти у навчанні іноземної мови на неспеціальних факультетах. Сучасна лінгвістика. Полтава: Довкілля, 2008. 28 с.

5. Кучерук О. Формування лексичної компетентності учнів у процесі навчання української мови з використанням методу проєктів. Житомир, 2018. 13 с.

6. Пішта П. Методика перевірки лексичної компетентності. *Науково-практична конференція*. Полтава, 2022. 4 с.

7. Cohen A. *Strategies in Learning and Using a Second Language*. Minnesota, 2014. 34 с.

8. Види уяви, їх особливості.

URL:https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fpidru4niki.com%2F19740704%2Fpsihologiya%2Fvidi_uyavi_osoblivosti&psig=AOvVaw3u3mywmwTgIn84_U8LJ6Xe&ust=1712519052368000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBQQjhXqFwoTCKjnsOKsroUDFQAAAAAdAAAAABAE (дата звернення: 20.02.2024).

9. Пам'ять. Види пам'яті.

URL:https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/8prishak_osnovy_psiholog_pedagogiki/r225.htm (дата звернення: 21.03.2024).

10. Шляхи збагачення словникового запасу учнів у процесі вивчення англійської мови. URL: [zbagachennja_slovnikovogo_zapasu_uchniv_u_khodi_vi.doc \(live.com\)](https://www.live.com/zbagachennja_slovnikovogo_zapasu_uchniv_u_khodi_vi.doc) (дата звернення: 21.03.2024).

11. Djoub Z. 6 Effective Strategies For Teaching Vocabulary.

URL:https://edulearn2change.com/article-strategies-for-teaching-vocabulary/#google_vignette (дата звернення: 15.04.2024).

12. Englishdom. English contractions and abbreviations.

URL:<https://www.englishdom.com/ua/blog/anglijski-skorochennya-ta-abreviaturi/> (дата звернення: 15.04.2024).

13. MindOnMap. What is a Semantic Map.

URL:<https://www.mindonmap.com/blog/semantic-map/> (дата звернення: 27.04.2024).

14. TeachingEnglish. Presenting vocabulary.

URL:<https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowning-subject/articles/presenting-vocabulary> (дата звернення: 14.03.2024).

Стаття надійшла до редакції

11 квітня 2024 р.

**АКТИВНА ПОШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ
ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЛІРИЧНИХ ТВОРІВ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ
ТА МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

УДК 373.3.016:003 – 028.31

ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА,

викладач-методист філологічного факультету

ВАСИЛЕНКО ЮЛІЯ,

*здобувачка освіти філологічного факультету
КВЗО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

***Анотація:** У статті автор підкреслює важливість роботи вчителя над виразністю читання, пропонує дієві прийоми такої роботи, що необхідні не лише для розуміння змісту тексту, але й усвідомлення його етично-пізнавального щоб учні значення, збагнули зовнішню, естетичну роль і внутрішню, що полягає у розумінні читачем ідейно-художнього змісту, а також авторського задуму.*

Ключові слова: виразне читання, ліричні вірші, почуття героя, емоційний настрій, словесне малювання, музична інтерпретація, мелодика мовлення.

Постановка проблеми. Навчити дітей виразно читати, особливо на першому етапі навчання в школі, головне завдання у професійній діяльності вчителя початкових класів. Насамперед кожний вчитель повинен поставити перед собою мету: вміти розкривати логіку думок і почуттів героя чи героїв, домагатися від учнів правильного розуміння твору і визнання свого ставлення до почутого, допомогти учням «побачити» всі події, зображені в тексті.

Стан дослідження проблеми. Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми формування пізнавальної діяльності дитини дозволяє зазначити, що, незалежно від того, як розуміється сутність понять «пізнання», «пізнавальна діяльність», «пізнавальна активність», Л. Артемова, М. Матюшкін, О. Проскура, К. Щербакова, Г. Щукіна та інші підкреслюють їх виняткову важливість у розвитку особистості, хоча залишається значна кількість нерозв'язаних проблем та необхідність визначення нових перспективних засобів, які стимулюватимуть як загальний розвиток особистості, так і її пізнавальну активність.

У працях Л. Буркової, С. Гавриливої, Н. Дметерко, Г. Стадник особливого значення у роботі з дітьми набувають завдання різних типів і видів. Ознайомлення з науковими дослідженнями, присвяченими проблемі застосування творчих завдань у роботі з учнями початкових класів, дало змогу виявити низку суперечностей, які об'єктивно мають місце у педагогічній науці та освітній практиці, що обумовлені потребами суспільства у творчих, всебічно розвинених, громадянах країни та недостатньою забезпеченістю умов для цього; проголошенням пріоритетної ролі освіти у становленні особистості і відсутністю педагогічних методик, спрямованих на формування активної особистості, здатної самостійно вирішувати різноманітні проблеми, самореалізовуватись у житті; наявністю бажання дітей брати активну участь у житті і відсутність знань, умінь для його реалізації.

Мета дослідження полягає у практичному обґрунтуванні ефективних методів та прийомів роботи у процесі виконання творчих завдань під час вивчення ліричних творів здобувачами початкової освіти.

Виклад основного матеріалу. Одним із важливих завдань уроків української мови у початкових класах є прилучення дітей до світу поезії, знайомство їх із віршованою мовою як своєрідним типом мови. У чому ж полягають особливості віршованої мови?

Для її організації особливе значення має ритм. Розміреність, ритмічність вірша створюється повторенням наголошених і ненаголошених складів у рядку, а кінці рядків римуються. Таким чином, ритм і рима – дві суттєві ознаки віршованої мови.

У початкових класах вивчається чимало віршованих творів, але особливе місце посідають ліричні вірші. Як свідчить практика, робота над ними викликає значні труднощі у здобувачів початкової освіти. Це пояснюється насамперед специфічними особливостями лірики як особливого роду художньої літератури. У ліричному вірші передаються почуття, переживання та думки автора. У ньому розкривається внутрішній стан ліричного героя, його ставлення до певних подій чи явищ дійсності.

Для повноцінного сприйняття ліричних текстів учні повинні проїнятися емоційним станом ліричного героя, пережити те, що його хвилює, тішить, засмучує. Це не так просто для них, бо їх емоційна сфера недостатньо розвинута для того, щоб повною мірою перейнятися тим, про що йде мова в поезії. В такому разі головний напрямок роботи вчителя під час читання ліричних віршів полягає в тому, щоб розвинути емоційний бік духовного життя дитини, досягти зацікавленого ставлення до твору, що вивчається.

Таким чином, перше завдання, яке доводиться вирішувати вчителю під час вивчення ліричних творів, – навчити дітей розуміти поетичний текст [2, с. 28].

Друга трудність, яка виникає у процесі вивчення ліричних творів, полягає в сприйнятті дітьми образності тексту. Таке сприйняття вимагає певного рівня поетичного розвитку дитини, але, як свідчить практика, образність поетичного висловлення думок не завжди доступна молодшим школярам. Тому часто зустрічається «неправдива» виразність читання ліричних творів, тобто неправильне використання виражальних засобів під час читання, помилкове або неточне розуміння тих чи інших слів і виразів. Ось чому вчитель повинен звернути особливу увагу на образність мови ліричних віршів, включивши цю роботу як основну в аналіз твору.

Таким чином, друге завдання вчителя під час вивчення ліричних творів – це поєднання роботи над образними засобами мови з аналізом змісту

вірша [2, с. 29]. Адже форма та зміст єдині, а вибір і використання певних виражальних засобів відповідає ідейному задуму поета. Аналіз ліричного вірша передбачає вирішення таких завдань:

- а) сприяти розумінню школярами змісту твору;
- б) поглиблювати та розширювати образні уявлення, що виникають в учнів під час читання поезії.

Аналіз здійснюється за такими взаємопов'язаними напрямками:

- а) аналіз змісту (Про що йде мова у вірші? Яка думка здається найважливішою?);
- б) робота над виразністю читання (Як це треба прочитати?);
- в) аналіз образних засобів (Як сказано у вірші? Прочитай!).

Останній напрямок аналізу не можна ні в якому разі залишати поза увагою: в результаті аналізу образних засобів діти усвідомлюють особливу виразність, красу, емоційність поетичного слова [3, с. 86].

Так, перечитуючи з учнями вірш Василя Грінчака «Білі ночі», учитель просить їх відшукати ті рядки, у яких автор описує красу весняного цвітіння. Діти знаходять: «Все потопає у білім мареві цвітіння, і села в пору цю здаються поміж зеленими полями неначе білі острови». Учитель запитує: «Чому поет називає села в білому цвіту білими островами серед зелених полів?»; «З чим поет порівнює місяць?»; «Які почуття автора передають слова «стоїш, дивишся, вдихаєш медовий запах черешневий»?».

Щоб навчити дітей розуміти образність ліричного вірша, відчувати естетичне задоволення від вдало дібраного автором слова, вчитель може використовувати прийом, суть якого полягає в заміні авторського слова чи словосполучення близьким за значенням (синонімічним) словом, і в усвідомленні на основі зіставлення особливої виразності, краси, емоційності поетичного тексту [5, с. 21]. Так, читаючи з учнями рядки вірша Олександра Олеся «Білі гуси летять над луками», вчитель дає їм таке завдання:

До слів впали, розгойдали, розцвіли доберіть близькі за значенням. Перевірте, чи передають дібрані вами слова таку мелодійність, задуманість, зачарованість, як у поета:

*Білі гуси на озеро впали,
тихі води кругом розгойдали...
Розцвіли, як купави великі,
довго-довго їх чуються крики.*

Третя трудність роботи над ліричним твором полягає у виборі прийомів розвитку мовлення дітей на основі змісту вірша [2, с. 30]. Відомо, що ліричні твори не переказуються. Замість переказу, для розвитку мовлення і розвитку внутрішнього «бачення», тобто образних уявлень на основі прочитаного, використовується прийом словесного і музичного ілюстрування тексту. Цим видам роботи може передувати розгляд ілюстрацій. Учитель говорить: «Подивіться на ілюстрацію до цього вірша. Можемо ми віднести її до всього твору чи до якоїсь його частини? Що зобразив художник на картині? Що він намалював у центрі картини? Вдалині? Які фарби вибрав художник для своєї

картини? Який настрій вони створюють? Опишіть картину, використовуючи рядки з вірша».

Під час словесного малювання, тобто відтворення картини за допомогою слів, текст вірша ділять на мікрокартини, які слід зачитувати, уточнюючи в процесі читання зміст кожної. Діти зачитують кожну строфу і, з допомогою вчителя, який спрямовує їх уяву, відтворюють словесні картини. При словесному малюванні вчитель пропонує дітям такий план:

1. Кого і що я намалюю на картині?
2. Як я намалюю: яким буде передній і дальній план картини, як на ній будуть зображені головні персонажі?
3. Які фарби допоможуть мені передати зміст?

Учителю треба пам'ятати, що словесна картина статична. Помилка багатьох учнів полягає в тому, що вони статичне зображення підмінюють динамічним і в одній картині поєднують кілька; цим самим словесне малювання підмінюється переказом, а це є недопустимим під час вивчення ліричних творів [7, с. 86].

Музичне ілюстрування в шкільній практиці, на жаль, використовується вкрай рідко. А це дуже цікавий і корисний вид роботи, здатний створювати сильний емоційний заряд, а емоційність уроку читання, як відомо, надзвичайно важлива для повноцінного сприйняття тексту [4, с. 4].

Музичне ілюстрування – це підбір «музичних картин» до вірша. Наприклад, учитель може запропонувати дітям послухати музику, співзвучну за своїм настроєм ліричному твору, і запитати: «Чи можна вважати цю музику ілюстрацією до вірша?» Учитель може також після прослуховування двох уривків із музичних творів запитати учнів, який із них більше відповідає прочитаному віршу. Варто поговорити з дітьми про те, які почуття викликає у них музика, яка вона за характером, настроєм.

Четверта трудність виникає під час роботи над виразністю читання. Річ у тім, що виразність читання виявляє ступінь розуміння того, що учень читає, а з іншого боку – піднімає розуміння на більш високий рівень. Ось чому під час вивчення ліричних творів величезне значення для розуміння їх змісту, проникнення в образну тканину поетичної мови має саме виразне читання. Практика засвідчує, що аналіз сам по собі не забезпечує виразного читання поезії учнями. Звідси випливає необхідність спеціальної роботи над виразним читанням ліричних текстів [2, с. 31].

Над якими ж засобами виразності читання вчителю потрібно працювати в першу чергу?

Це передусім мелодика мовлення, тобто мелодійне підвищення та пониження голосу. Саме мелодійні зміни роблять читання ліричних творів яскравим і виразним. Під час розвитку думки голос підвищується, при завершеності – знижується. Крапка вказує на завершення думки, вимагає зниження голосу.

Робота над мелодикою мовлення, як і над іншими засобами виразності, може включатися в аналіз ліричного твору (Як це потрібно прочитати?). Але недостатньо працювати лише над ліричними віршами, вміщеними в підручниках. Необхідно використовувати і додатковий матеріал – невеликі вірші, які діти легко вивчають напам'ять. Наприклад:

*Непосидько – вітерець
Де не взявся вітерець,
непосидько - пустунець,
заходився коло хати
жовте листя підмітати,
листя те, що натрусив
уночі з колючих слив*

(В. Скомаровський).

Для роботи над основним тоном читання дітям пропонується послухати й виразно прочитати вірш, записаний на дошці, або на плакаті, на екрані або на кодоплівці:

Садівник

*З батьком яблуні садили,
трохи руки натрудили.*

*Я люблю наш тихий сад
і осінній листопад.*

Садівник я, садівник.

Завтра з татком будем зранку

у саду копати ямки,

бо лишились яблуні

вчора непоміщені.

(М. Сингаївський).

Учитель запитує:

- Яка головна думка вірша? Який основний тон виберете ви для його читання? (Радісний, веселий). Які рядки вірша потрібно читати особливо радісним тоном?

Працюючи над логічними наголосами, учитель пропонує дітям: «Давайте спробуємо знайти в кожному віршованому рядку слова і словосполучення, які будемо виділяти голосом під час читання, тому що вони найбільш важливі». Наприклад, розстановка логічних наголосів у вірші Івана Франка «Дивувалась зима» потребує певних зусиль: наголошеними тут, головним чином, виступають дієслова:

Дивувалась зима, як посміли над сніг

проклюнуть квітки запахуці, дрібні?

Похилились квітки, посумніли, замклись;

шуря-буря пройшла - вони знов піднялись].

Велике значення для виразного читання ліричних віршів має робота над гучністю. Вміння читати вірші з відповідною гучністю є дуже важливою ознакою виразного читання. Крім того, на фоні обраної гучності окремі частини ліричного твору можуть читатися голосніше або тихіше. Зміна її пов'язана зі змістом висловлювання і допомагає читцю в розкритті основної думки твору. В цьому випадку зміна гучності голосу є одним із важливих інтонаційних засобів виразності. Наприклад, під час читання вірша Володимира Сосюри «Любіть Україну», вчитель звертає увагу дітей на необхідність саме голосного читання, оскільки в цьому творі яскраво звучить почуття гордості поета за рідну країну, глибокої поваги до неї.

Так само голосно, із захопленням слід читати вірш Олександра Підсухи «Мова»:

Ой яка чудова українська мова!

Де береться все це, звідкіля і як?.

А вірш Миколи Вінграновського «Наша річка» варто читати тихим голосом, враховуючи його зміст:

Сама собою річка ця тече,

Маленька річечка, вузенька, як долоня.

Ця річечка Дніпра тихенька синя доня,

Маленька донечка без імені іще.

Отже, як бачимо, з вищезазначеного стає очевидним, що залучення здобувачів початкової освіти до активного творчого пошуку під час вивчення ліричних творів, цілеспрямована робота над виразністю їх читання принесе дітям радість і задоволення, зробить методику читання ліричних віршів більш досконалою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Артемова О. І. Розвиток креативного мовлення молодших школярів: автореф. дис... канд. пед. наук. Одеса, 2001. 21 с.
2. Барко В. І. Розвиток здібностей і творчого потенціалу. *Обдарована дитина*. 2005. № 1. С. 27–31.
3. Варзацька Л. О. Навчання мови та мовлення на основі тексту: Посіб. для вчителів. Київ : Рад. шк., 1986. 104 с.
4. Донченко Т. К. До проблеми методів навчання української мови. *Українська мова і література в школі*. № 7. 2005. С. 2–5.
5. Ільченко Н.В. Філологічні дисципліни: розвиток творчих здібностей учнів. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2005. № 24. С. 21–23.
6. Калита Н. Підготовка вчителя початкової школи в контексті сучасних освітніх парадигм. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Випуск 14. 2015. С. 265–269. URL : <http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/014-38.pdf>
7. Каніщенко А. П. Система роботи над розумінням тексту у початковій школі. Київ : Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, 2003. 95 с.
8. Коваленко Т. Розвиток творчих здібностей молодших школярів. URL: <http://www.bdpu.org/main/statti/kovalenko.doc>

*Стаття надійшла до редакції
13 березня 2024 р.*

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

УДК 373.5.016:821(477-87):004.8

СОРОЧАН АЛІНА,

викладач кафедри зарубіжної літератури та основ риторики

ГЛУХЕНЬКА ВІКТОРІЯ,

здобувачка освіти філологічного факультету

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Анотація: У статті розглянуто потенціал використання штучного інтелекту (ШІ) на уроках зарубіжної літератури. На основі аналізу наукових праць досліджено, як ШІ може покращити ефективність навчання та зробити його більш цікавим і доступним для учнів. Проаналізовано окремі методи та інструменти, які можуть бути використані вчителями для впровадження ШІ в навчальний процес. Висновки статті демонструють переваги та можливості використання ШІ в освітньому процесі під час вивчення зарубіжної літератури.

Ключові слова: штучний інтелект, штучний інтелект в освіті, взаємозв'язки штучного інтелекту та уроків зарубіжної літератури, критичне мислення.

Актуальність. Питання використання ІКТ у навчальному процесі закладів освіти на всіх рівнях набуло особливої актуальності в період пандемії, що у свою чергу спровокувало розробку й безпосереднє впровадження в освіту штучного інтелекту (далі – ШІ). Інтеграція ШІ в освітній процес стає все більш розповсюдженою через технологічний прогрес. Використання таких інноваційних методів привертає увагу та стимулює зацікавленість учнів, які вже звикли до використання технологій в повсякденні. Нагальність потреби більш ґрунтовного студіювання обраної теми підтверджує всеукраїнське онлайн-дослідження використання ШІ у шкільній освіті, проведене Projector